

Aktuell information

Under den gångna sommaren har tre olika internationella konferenser ägt rum, konferenser som på olika sätt behandlade rättssociologisk forskning. I juni avhölls amerikanska Law & Society Association's årsmöte på San Diego Hilton Hotel, California. Ungefär samtidigt pågick Nordiska sociologförbundets årsmöte i Göteborg, med en speciell rättssociologisk session tillkommen efter påstötningar från Rättssociologiska institutionen i Lund. I augusti bar det av till Aix-en-Provence för, och håll i er nu, 1985 World Congress of the International Sociological Association Research Committee on Sociology of Law. *IJR* har lyckats hinna med alla tre evenemangen, och rapporterar härmed.

San Diego Hilton

var alltså den rent fysiska inramningen för årets Law & Society Association-möte. Ett typiskt amerikanskt superlyxhotell, beläget på en strandtomt och med ett stort poolområde. Vår rapportör kom att tänka på **Magnum**, TV-deckaren i Hawaiiansk miljö, och de övriga deltagarna tycktes ha fått liknande associationer. De såg alla frågande och lite skrämda ut, och tassade omkring i anläggningen och tittade över axeln efter TV-kamerorna. "Är detta verkligt?" Ja, det var onekligen verkligt, i någon mening, och i denna märkliga verklighet var de fångade med havet på ena sidan och en flerfilig jättemotorväg på den andra. Det var omöjligt att

utan stort besvär ta sig ut ur området.

Denna sista aspekt, isoleringen från samhället i övrigt hade årets konferens gemensamt med förra årets i Boston. Dessbättre skilde sig årets möte från Bostonmötet i det betydligt viktigare avseendet att det var bättre och mer givande.

Första dagen

bjöd man på ett speciellt arrangemang. Den övergripande formen för aktiviteterna den dagen påminde om en trestegsraket. Raketens mål var att beskriva forskningsläget inom olika områden, samt att göra en prognos för framtiden.

Första steget innebar att man i fem grupper diskuterade ämnena Offentlig rätt - främst om den rättsliga processen och skillnaden mellan offentligrättsliga och straffrättsliga processer; Processrätt och legitimationsfrågor; Stratifieringsbegreppet i rättssociologisk forskning; Beslutsprocessen; och Lagens utveckling.

Efter lunch gick andra steget igång. I tre samtidiga sessioner diskuterades teori och metod, huvudsakligen i form av allmänna diskussioner kring teori, empiri och deras inbördes förhållande.

I det tredje och avslutande steget, som skulle leda in i de återstående konferensdagarnas mer traditionella struktur, var det tänkt att "röster" skulle komma fram och att ett "samtal" skulle komma till stånd, om strategier för framtiden. Denna plenumsession kom igång på seneftermiddagen, och det isolerade forskarsamhället på Hilton Hotel var vid det

laget på kraftigt nedåtgående. Panelens synpunkter väckte föga intresse, och det hela mynnade ut i ett ganska allvarligt, men traditionellt gräl mellan förespråkarna för respektive kvantitativ och kvalitativ forskningsinriktning.

Critical Legal Theory

Under de följande dagarna blottades en större splittring inom den rättssociologiska forskningsvärlden. Den grupp som går under beteckningen **Critical Legal Theory Group** (CLTG) har tagit kraftigt avstånd från den rätt och samhällsforskning som pågått i nästan 25 år och som varit den enda forskning som inriktat sig på den sociala kontext som lagarna fungerar i. CLT-gruppen menar att hitillsvarande forskning *inte* bidragit till att öka medborgarnas insikt om hur staten fungerar, och därför har misslyckats med sin uppgift att föra fram budskapet om rättens förtryckande funktion och dess intressebevarande struktur.

Gruppen har blivit så stor i USA att de hade en egen kongress, veckan innan Law & Society-mötet började. De flesta medlemmarna i gruppen bojkottade dessutom mötet i San Diego. De CLT-medlemmar som trots allt närvarade var ledande namn i gruppen, bland dem **Robert Gordon** (som vi för övrigt träffar i en artikel i *TJR* Vol 3 1986 Nr 1). I de flesta sessioner kom motsättningarna i öppen dager, och diskussionerna brukade utmynna i ett konstaterande av skiljelinjernas existens och position. Som regel framförde Rätt och Samhälle-gruppen en önskan att finna gemensamma

grunder och ömsesidigt accepterade.

En av de sista sessionerna ägnades odelat åt denna motsättning. Sessionen var som väntat välbesökt, och så småningom hettade det till i diskussionen. Rätt och Samhälle-anhängarna gjorde där bokslut för den gångna veckan, och konstaterade att den forskning som bedrevs av CLT-gruppen skulle kunna utföras av vem som helst, och mest liknade spekulationer från ett vänstervridet perspektiv. Inom Rätt och Samhälle var kraven högre för publicering och forskningspengar, medan vem som helst sades kunna meritiera sig genom att skriva artiklar om kritisk rättsteori.

På denna låga nivå stannade debatten för i år.

De mer traditionella

sessionerna bjöd på ett överraskande stort antal väl förberedda och intressanta papper om empirisk forskning och teoriutveckling, som tillsammans förmedlade mycket kunskap om många områden.

Regleringsforskningen upptog flera sessioner under konferensen, och bl a behandlades olika regulativa teknikers effektivitet samt reglerings- och implementeringsproblem för staten. **Barry Boyer**, från State University of New York i Buffalo, presenterade i sitt papper en sammanfattning av regleringsforskningen fram till idag. Han resonerade också lite om dess betydelse för samhällsplaneringen för framtiden. **Boyers** artikel kommer att göras tillgänglig för svenska forskare genom publicering i *TJR* våren 1986.

Allt oftare påvisar amerikanska forskare nackdelarna med de självregleringsstrategier som utvecklats och blivit populära under nyliberalismens framväxt under 80-talet. Den minnesgode läsaren vet att Bostonmötet 1984 dominerades av avregleringsidén, men nu verkar vinden vända. Privatiseeringen av reglerings- och kontrollfunktionerna har också visat sig fungera otillfredsställande. Reglerandet måste nu finna nya organisationsformer om det ska kunna fungera effektivt.

Vår rapportör höjde enligt egen uppgift inte ens det ena ögonbrynet vid dessa avslöjanden - däremot båda mungiporna.

För övrigt bjöds deltagarna sessioner om språket i de rättsliga processerna, om besvärinstanser, om arbetsskadeförsäkringens tillämpning, om kulturella faktorerers betydelse för rättsligt beteende. Under denna senare rubrik framträdde asiatiska forskare med papper om bl a kinesiska äkten-skap, synen på den rättsliga processen i Japan, skillnader i rättsligt beteende mellan stad och landsbygd i Japan.

Kvinnoforskningen

var också representerad i San Diego. Försöket att integrera denna forskningsinriktning med Rätt och Samhälleforskning urartade dessvärre, meddelar vår rapportör. En lunchsession i plenum hade anordnats kring en artikel av **Carol Gilligan** om skillnaden - från ett socialpsykologiskt vetenskapligt perspektiv - i moral- och rättskänsla mellan pojkar och flickor. Pojkar utvecklas enligt

Gilligan annorlunda än flickor och deras utveckling stämmer väl med psykiatrins traditionella måttstockar för moralisk utveckling. Flickor utvecklas långsammare, och de kommer sällan i kapp pojkar.

Utifrån de impulser konferensdeltagarna fick från Gilligans artikel skulle de i smågrupper ingå i en förutsättningslös diskussion om konsekvenserna av denna insikt för forskningen i Rätt och Samhälle.

Vår rapportör anade oro redan två timmar före plenumsessionen, då arrangörerna jagade manliga konferensdeltagare i ofta fruktlösa försök att få dem att ingå i smågrupperna. Många erkände öppet att de inte läst artikeln, att de planerade att inta sin lunch under andra former och att de definitivt inte hade för avsikt att delta i några smågruppsdiskussioner.

Det var sålunda en decimerad men tapper skara som ställde upp för gruppindelning. Oron förstärktes - och spreds till andra deltagare - när det visade sig att ordförandena för smågrupperna redan var utsedda. Den grupp som fick förmånen att härbärgera *IJR*s utsände hade en ung, kvinnlig jurist som ordförande.

Oron blev akut och verklig när ordföranden, i stället för att dra igång diskussionen om Gilligans text, började föreläsa om skillnader mellan manliga och kvinnliga juristers tentamensprestationer i förhållandet till medfödda intellektuella skillnader. Hon hade funnit att om man utformade tentamensuppgifterna utifrån specifikt kvinnliga erfarenheter höjde de kvinnliga juriststuderandena sina betyg. Hon valde ett exempel från patenträtten där en

av hennes frågor gällt mensskydd.

Under föreläsningens gång jäste missnöjet i gruppen, och efter mensskyddet kom en reaktion. Den öppna kritiken mot ordföranden ledde till att hon i sin tur stämplade gruppen som misslyckad. Hon var vid det laget påtagligt besvärad.

En av arrangörerna försökte trösta henne medan deltagarna smög sig efter vår rapportör, bort från poolen, i riktning mot baren. Vid en avslutande plenumsession framgick att flera grupper misslyckats med att utveckla en diskussion av Gilligans fynd.

I detta nummer

av tidskriften har vi inte några recensioner, men vi ska i denna spalt redogöra för några papper från San Diego-mötet, papper om forskning utanför USA. De kanadensiska forskarna **John Charles Clifford** och **Kernaghan R. Webb** gav ett papper om policyimplementering, västtysken **Klaus F. Rohl** talade om besvärsorganisationer, och från Japan rapporteras om japanernas inställning till olika rättsliga processer. Vi börjar i Kanada.

Clifford & Webb

rubricerade sitt papper "Institutions in Policy Implementation: The Approach of Canada's Federal Government". Författarna har i flera år varit engagerade i empiriska studier i syfte att skapa förståelse för hur statsmakternas policy tillämpas praktiskt i de of-

fentliga förvaltningsmyndigheters verksamhet. De empiriska studierna har omfattat de kanadensiska motsvarigheterna till Naturvårdsverket respektive Radio/TV.

I Kanada, liksom i Sverige finns dels departement under ministers kontroll, oberoende statliga verk samt affärsdrivande verk (*Crown Corporations*). Uppdelningen har sin motsvarighet när det gäller statsmakternas kontrollmöjligheter och de rättsliga formerna för kontroll, vilket försvårar studier av implementeringen och tillämpningen av statliga policier.

Ministern är formellt politiskt ansvarig för departement, ämbetsverk och affärsdrivande verk, men kontrollfunktionen varierar med grad av autonomi. Makt över de statliga verken utövas främst genom kontroll vid tillsättning av högre chefstjänstemän, men de affärsdrivande verken har själv ansvar för ekonomin - kapitalackumulation, investeringar o dyl.

Författarna noterar att skillnaderna mellan de olika myndighetsformerna, och mellan institutioner på samma nivå, gör att man omöjligt kan tala om central kontroll av statsförvaltningens olika grenar genom rättsliga åtgärder. Det finns spänningar mellan olika styrningsformer, och förhållandet mellan privata aktörer och myndigheter kan inte fångas.

Myndigheterna måste enligt författarna utveckla tekniker för att förhandla (*bargain*) med de privata aktörerna, och dessutom göra förhandlingsresultaten bindande. Rätten har spelat ut sin roll i detta sammanhang.

Att återskapa styrningsfunktionen till myndigheterna, eller åtminstone få fram en översikt över

vad som är möjligt att åstadkomma när det gäller de statliga aktörernas implementeringseffektivitet, står enligt Clifford & Webb högst på dagordningen. Sanktioner är inte längre ett effektivt medel för att genomdriva statlig styrning. I stället handlar det om att, som nämnts ovan, förstärka förhandlingsfunktionen i myndigheternas övergripande implementeringsstrategi.

I Västtyskland

är man fixerade vid sina besvärorganisationer. Det menar i alla fall presidenten i Bundesverfassungsgericht, **Zeidler**, som mot bakgrund av en 33%-ig besvärshänsyn vid småmål och 50%-ig besvärshänsyn för vanliga domstolsmål i första instans uppdrog åt professor Klaus Rohl att anordna en konferens i frågan. Konferensen ägde rum i december 1984, och Rohl redovisade resultaten i ett papper i San Diego.

Rohl menar att mellaninstansen i den tyska besvärorganisationen inte avses att ha en prejudikatbildande funktion - det är snarare en sekundäreffekt, även om vissa domar publiceras. Intervjuer med domare på mellannivån tyder snarast på en långt gången rutinisering i domstolarna. För många domare handlar det emellertid om att meritera sig för den vidare domarkarriären genom att skriva oerhört utförliga domskäl.

Trots den synbarliga noggrannhet med vilken målen behandlas i mellanrätterna har målingången till högsta instans ökat också relativt under de senaste 10 åren. Be-

svärsfrekvensen till mellanrätterna har under samma tid förhållit sig konstant. Det har lett till att man infört prövningshinder i högsta instans, så att endast uppenbara prejudikatsbrott samt mål av principiell vikt tas upp.

Besvärfunktionen har enligt Rohr en viktig socialpsykologisk effekt i det att den ger individerna en känsla av deltagande i och kontroll över rättsprocessen och dess utfall. Den förstärker också systemets legitimitet. En tredje effekt är att "vidareutbilda" domarna i mellaninstans för större uppgifter framöver.

Något svar på frågan varför västtyskarna inte har något förtroende för sina förstainstanser gavs emellertid inte i papperet eller på konferensen.

Japanerna

stämmer inte varandra. Civilrättsliga processer, t ex inom affärslivet, är vid en internationell jämförelse mycket sällan förekommande. Den japanska antitrustlagstiftningen har sedan dess ikraftträdande 1947 vid blott sju tillfällen varit föremål för rättslig prövning, och i endast ett fall avgick kåranden med seger!

I en informativ liten uppsats (som i utförligare skick publicerats i *Yale Law Journal* Vol 94, pp 604-645) berättar **J. Mark Ramseyer** hur den japanska formallrättsliga strukturen, med låga skadeståndsbelopp, stränga bevisregler och begränsningar för juristkråets tillväxt - med höga advokatarvoden som följd, hur denna struktur vidmakthåller en "myt" bland japaner med inne-

börden att stämningar är osolidariska.

Ramseyers argument går ut på att de byråkratiska strukturerna samspelar med och förstärker kulturella mönster. Konsekvenserna för den japanska statens legitimitet av detta förhållande är stora. I och med att antalet rättsliga processer hålls nere döljs konflikter i det japanska samhället, vilket skapar en falsk känsla av konsensus hos medborgarna. I ett land som Japan, med ansvaret för lagstiftningsprocessen uppsplittrat på olika departement, är det svårt att bevaka myndigheters diskretionära maktutövning genom opartiska rättegångar. Resultatet blir att byråkratins makt förstärks och får legitimation.

Ramseyer noterar att även utan rättsliga processer och konfliktlösning på offentlig nivå kan man, vilket exemplet Japan visar, uppnå stabilitet i samhället och legitimation för det bestående samhällssystemet; annars är det ju just genom en offentlig redovisning av motsättningar, och dess lösning i rättsprocesser med traditionellt västerländska rättssäkerhetsmekanismer inbyggda, som man uppnår stabilitet och legitimation.

Några längre gående slutsatser drog inte Ramseyer i sitt papper, men för oss som intresserar oss för ramlagar som policybärare och förvaltningsmyndigheter som policyutvecklare är hans forskning av stort intresse.

Man frestas också att jämföra Japan med Sverige; vi har ju inte heller någon rättstradition med höga skadeståndsbelopp. Å andra sidan har vi inga problem med att föra ut och lösa konflikter i samhället i offentlighet. Variabeln "skadeståndsbelopp" har väl i det-

ta sammanhang ett begränsat förklaringsvärde.

Ungefär samtidigt, i Göteborg . . .

ägde den trettonde nordiska sociologkongressen rum, i dagarna tre. Det var en bråd tid för vår rapportör, som dock uttrycker stor belåtenhet med arrangemanget; programmet var så upplagt att storföreläsningar varvades med grupparbete på ett mycket lyckat sätt.

Arbetsgrupperna erbjöd också många olika alternativ till ämnen, men - inte oväntat - valde vår rapportör den rättssociologiska gruppen, där ett stort antal papper presenterades.

Inledningsvis diskuterades **Aster Akalus** uppsats om moralbegreppet hos nuerna, en folkstam i Etiopien. Akalu, själv född i Etiopien, är idag Sveriges främsta rättsantropolog, och en bok om nuernas moral, *Beyond Morals*, har i dagarna utkommit i Sverige. Deltagarna i diskussionen kunde inte enas kring en definition på "moral", och slutsatsen att det inte finns någon moral tycktes enligt vår rapportör ha en stimulerande inverkan på de närvarande.

Bo Carlsson gav sig i sitt papper på det sk tårtproblemet, dvs frågan om hur man på ett rättvist sätt delar en tårta. Den teoretiska styckningen gick utmärkt - bl a med hjälp av **John Rawls**, men det fanns dessvärre ingen tårta till hands, varför problemets praktiska lösning kvarstod under hela konferensen.

Papper om miljöskyddslagen, fiskodlingar och ungdomskrimi-

nalitet följde därefter. Till slut tog den finske professorn i rättssociologi **Paavo Uusitalo** till orda. Han förklarade det olämpliga i att bara läsa upp ett papper, särskilt på engelska, och i synnerhet om det inte på ett tidigt stadium delats ut till deltagarna. Därpå läste professor Uusitalo upp sitt papper, som för övrigt var på engelska och som inte delats ut till deltagarna.

Därefter var konferensen slut, och vår rapportör kunde återvända till basen.

Internationella

sociologförbundet hade alltså förlagt årets möte med sin rättssociologiska forskningskommitté till Aix-en-Provence, en traditionsrik semesterort belägen i en av Frankrikes vackraste regioner, blott en halvtimmes bilfärd från Marseille. Konferensen hade samlat deltagare från hela världen; bl a Australien, Sovjet, Japan, Indien, Polen, Sverige var representerade, men tyskar, fransmän och italiennare dominerade.

Enligt vår rapportör var det en vacker augustivecka i Aix, och värmen förde tankarna till Kalifornien och San Diego, där Law & Society Association hade sitt årliga möte i juni. Men vid klimatologiska likheter stannar jämförelsen. Det månghundraåriga franska kulturarvet satte sin prägel på tillvaron för deltagarna, t ex bjöds de en pianokonsert i en gammal, vacker stadshall, klockan elva på förmiddagen mitt i den inledande plenumsessionen. En kväll bjöds samtliga deltagare på en mottagning av en lokal högre ämbetsman, typ landshöv-

ding, i Marseille. Det rättsliga forskningsinstitutet i Aix bjöd på lyxmiddag en annan kväll på ett slott som såg ut som en mindre kopia av Versailles. Kongressens aktiviteter och deltagare spred ut sig över hela den lilla staden; t o m anordnades en konferensturnering i tennis efter påtryckningar från västtyska delegater.

Konferensens övergripande tema kan sägas ha varit de problem forskare i de olika länderna stöter på när de bedriver rättssociologisk forskning. Också rättssociologers möjligheter att samarbeta med jurister utan att förlora den samhällsvetenskapliga identiteten diskuterades.

Det fanns många work-shops att välja mellan för konferensdeltagarna - kanske för många. Vår rapportör lyckades dock pricka in några av de intressantaste.

Ett intressant område som forskningskommittén satsar på just nu är det juridiska yrket. Svenska intressen i detta sammanhang bevakades av professor **Kjell-Åke Modéer**, som just har inlett en undersökning av jurister i arbetslivet i Sverige. Olika länder rapporterade om pågående projekt och avslutade projekt och deras resultat. **A. Klinj** vid det holländska justitieministeriet rapporterade om radikala jurister som under 70-talet ändrade inriktningen på sin verksamhet i riktning mot det socialrättsliga området. En undersökning som följt upp dessa radikalers vidare öden visade att ca hälften av dem fortfarande ägnade en stor del av sin tid åt sk "social advocacy", medan de övriga i stället använt radikalismen som en språngbräda in i en mera traditionell juristkarriär.

En annan work-shop

behandlade rättssociologiska forskares möte med politiska realiteter och maktmedel. I ljuset av vad som där framkom framstår Sverige snarast som ett mönsterland när det gäller att ge ekonomiska resurser för forskning, att ge tillgång till data, samt att ge möjlighet för vetenskaplig forskning att nå ut och påverka reformverksamheten. **Oxfords Centre for Socio-Legal Studies**, en föregångare när det gäller rättssociologisk forskning och publicering av teoretiska och empiriska forskningsresultat, hade en dyster historia att berätta. Den nuvarande brittiska regeringen har under en följd av år skurit ned anslaget för forskningsenheten, under allehanda ursäkter men tvivelsutan i syfte att tysta obekväma, "leftist", forskning. Nu återstår endast externa forskningspengar parat med en viss omorientering av forskningens inriktning för att rädda kvar den redan kraftigt reducerade forskargruppen.

I samma work-shop framträdde västtyska forskare som under sin tid på Max Planck-Institut hade bedrivit inträngande forskning kring hur räntesättningen vid korta lån påverkade hushållens köpkraft. Forskningsresultaten var starkt kontroversiella och strätgin från statsmaktens sida gick ut på att tåga ihjäl dem. En TV-kanal fick emellertid tag i det hela och i den efterföljande debatten ifrågasatte man forskarnas vetenskapliga kompetens och därmed forskningsresultatens vetenskaplighet. De tvingades lämna institutet, och återfinns numera i Bremen.

Rättsantropologin hade också i år en egen workshop, där forskningsresultaten presenterades i snabb takt. Flera papper tangerade frågan om förhållandet mellan sedvanerätt och formallrättsliga system. Professor **Dhereadra Srivastron** gav text ett mycket spännande papper om Papua Nya Guineas kamp för att finna sitt eget rättssystem.

Vår rapportör

noterade stämningarna bland de olika nationalitetsgrupperna på kongressen. Nya engelska forskare gav tillsammans med australiensiska och kanadensiska kolleger intryck av en förnyelse av den anglosaxiska forskningens framtid, nu när Oxford förlorat sin dominerande ställning. Italienska forskare antydde i sina inlägg och i informella samtal att de ligger långt före sina kolleger i andra länder när det gäller att skapa underlag för en teoretisk vidareutveckling och insikt om ett nytt, postmodernt rättssystem.

Frankrikes isolering i internationell forskning och Hollands byråkratisering av nationell forskning är två i dessa sammanhang regelbundet återkommande temata.

Sammanfattningsvis menar vår rapportör att trots negativa tecken och pessimistiska tongångar är den europeiska forskningen vitalare, aktuellare och mer framtidsorienterad än den amerikanska.

Filosofie doktor

har **Lars Ericsson** blivit. Den 24 september försvarade han sin avhandling, *Ett surt regn kommer att falla. Naturen, myndigheterna och allmänheten*, sittande bakom den väldiga katedern i Carolinasalen. Fakultetsopponent var **Ron Eyer- man**, Sociologiska institutionen. Lars Ericsson blev därmed den sjunde som doktorerat vid Rätts- sociologiska institutionen i Lund.

Hans avhandling behandlar tillämpningen av miljöskyddslagen i Koncessionsnämnden för miljöskydd, och har väckt uppseende långt utanför akademiens trånga murar för sina empiriska resultat. Opponenten Eyerman valde dock att lägga tyngdpunkten i sin opposition vid den teoretiska delen av avhandlingen, som tar sin utgångspunkt i Habermas' begrepp om legitimation och kommunikativ handling. En engagerad åhörare hade Ericsson och Eyerman i **Antoinette Hetzler**, Ericssons handledare, som följde kampen från ringside. Med domarsiffrorna 5-0 förklarade betygsnämnden Ericssons avhandling som godkänd, och festandet vidtog.

Ron Eyermands inledning till oppositionen kommer i bearbetad form att publiceras i nästa nummer av *TJR*.

Avhandlingen är utgiven av Bokbox förlag i Lund, och kan rekvireras därifrån (Box 1180, 221 05 LUND) eller genom Rätts- sociologiska institutionen (046/108810).

Sydafrika

är en ständig gäst i våra vardagsrum denna höst, i och med att rasistregimen trappat upp våldet och förtrycket av den svarta majoriteten. I denna tid, när det så uppenbart är för sent att diskutera fram en lösning, när folkmajoritetens viljeytring kommer att åtsidosätta lag och rätt i kampen för frihet och mot apartheid, i denna tid är det intressant att notera utgivningen av det första häftet av *South African Journal on Human Rights*.

I en försiktigt hållen inledning förklarar redaktörerna, **Geoff Budlender, John Dugard, Nicholas Haysom, Gilbert Marcus, Christina Murray** och **Johan van der Vyver** tidskriftens bakgrund och syfte. Den utges av Centre for Applied Legal Studies, University of Witwatersrand, Johannesburg och Lawyers for Human Rights, en opinionsgrupp bestående av ca 800 jurister i Sydafrika. Missnöjet med apartheid och rättssystemets aktiva deltagande i förtrycket av svarta ledde till att gruppen grundades 1980. *South African Journal on Human Rights* är gruppens språkrör. Vi citerar ett övertygande avsnitt ur inledningen:

"South Africa

is not the worst human rights offender in the modern world. But its political programme of racial discrimination translated into legal and institutional form makes it unique in a world committed to the furtherance of racial equality through the process of law; and its security laws, while not without

precedent, exceed the limits recognized by contemporary civilized systems of law. South African lawyers cannot remain aloof to these realities as the 'law of apartheid' brings the whole South African legal system into disrepute. However marvellous our Roman-Dutch common law, however advanced our mercantile law and practice, however independent our judiciary and legal profession, we cannot escape the fact that the South African legal system is compared, both at home and abroad, with the legal orders of American slavery and Nazism. No South African lawyer will be able to boast of the legal system until racism and repression are removed from the statute book."

Det första

numret innehåller tre längre artiklar som alla behandlar olika aspekter av det legaliserade rasförtrycket. Under rubriken "Cases and Comments" rapporteras om aktuella händelser inom tidskriftens intresseområde, vilket också inkluderar kvinnors deltagande i offentligheten och censur.

South African Journal on Human Rights utkommer tre gånger årligen, och kostar £20.00 per år (airmail, annars £15.00). Prenumerationer kan beställas från

Subscriptions
South African Journal on Human Rights
Ravan Press
P.O.Box 31134
Braamfontein 2017
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA.

UNIVERSITETSBIBLIOTEKET

85 -11- 2 0

LUND